

**СТИЛІСТИЧНІ ФУНКЦІЇ ОКАЗІОНАЛЬНО СУБСТАНТИВОВАНИХ
ПРИКМЕТНИКІВ ТА ДІСПРИКМЕТНИКІВ У ДАВНЬОГРЕЦЬКІЙ МОВІ
(на матеріалі IV книги “Історії” Геродота та трагедії Софокла “Антигона”)**

Савчук Галина Олександрівна

асп.

Львівський національний університет імені Івана Франка

Статтю присвячено визначенню стилістичних можливостей okazіонально субстантивованих прикметників та дієприкметників у текстах “Історії” Геродота та трагедії Софокла “Антигона”. Виявлено ОСД та ОСП у синонімічних та гіперо/гіпонімічних повторах, фігурах перелічення, варіативного повтору, синонімічних та антонімічних парах.

Ключові слова: okazіонально субстантивовані прикметники та дієприкметники; повторна номінація; субститут; перелічення; варіативний повтор; синонім; антонім.

Більшість дослідників, вивчаючи явище субстантивації, крім семантичних і граматичних аспектів звертають увагу на стилістичний аспект цього явища [Лихошерстова 2001; Ерастова 1976; Глущенко 1982 та ін.], не виділяючи окремо стилістичну роль узуальних та okazіональних субстантиватів.

Метою даного дослідження є з'ясування стилістичних можливостей okazіонально субстантивованих прикметників та дієприкметників (далі ОСД та ОСП відповідно) у різножанрових текстах давньогрецької літератури. **Об'єктом** дослідження є стилістично марковані ОСД та ОСП у текстах “Історії” Геродота та трагедії Софокла “Антигона”, а **предметом** – стилістична роль ОСД та ОСП в аналізованих текстах.

Вчені, досліджуючи стилістичні особливості субстантивації, простежують різні її вияви. Зокрема, Ковалевська Є.Г. звертає увагу на те, що складність, перехідність лексичної і граматичної семантики субстантиватів посилює емоційно-експресивне звучання тексту. Субстантивати служать цілям версифікації [Ковалевська 1977, 65-67].

Ерастова Н.Ф. виділяє три основні стилістичні функції слів-субстантиватів: 1) номінативно-образотворчу; 2) характеризуючи; 3) жанроутворюючу [Ерастова 1973, 173-178]. На жанроутворюючій функції субстантиватів наголошують більшість дослідників стилістичних функцій субстантиватів. Зокрема, Н.П. Корженевська зазначає, що субстантивовані одиниці, володіючи здатністю виражати різноманітні стилістичні відтінки значення, можуть визначати стиль мови. Відношення до них письменника, використання їх в тій чи іншій сфері в поєднанні з іншими засобами виразності створює інколи і загальний стилістичний вигляд твору. Дослідниця зазначає, що стилістичну різноманітність в мову вносить вживання субстантиватів в якості синонімів до звичайних іменників, роблячи її виразнішою і образною. Часто вибір субстантивованого слова зумовлений прагненням автора уникнути повторів [Корженевська 1961, 7-10].

Глущенко Л.М., досліджуючи субстантивацію прикметників у Цицерона, зазначає, що стилістичні особливості вживання субстантиватів залежать від відношення автора до подій, фактів, які він описує, від його політичних і філософських поглядів. Також Глущенко Л.М. звертає увагу на те, що абстрактні субстантивати можуть служити відправною точкою викладу суті певного явища або коротким підсумком, логічним завершенням думки [Глущенко 1982, 42-44].

Н.Є. Лихошерстова, досліджуючи субстантивацію дієприкметників в українській мові, зауважує, що особливості вживання субстантиватів у всіх стилях полягають у тому, що існує група субстантиватів, конституенти якої вжиті в текстах з метою уникнення тавтології та через значну інформаційну насиченість дієприкметника [Лихошерстова 2001, 12].

Не можна не зауважити, що у багатьох випадках okazionalna субстантивація відбувається задля уникнення повторів різних за структурою виразів, тобто вступає в силу явище, відоме в мовознавстві як повторна номінація (далі ПН). Специфіку цього явища найбільш точно, на нашу думку, відображає визначення В.Г. Гак, який розуміє ПН як найменування вже раніше позначуваного в даному тексті денотата: особи, предмета, дії, якості [Гак 1972, 123]. О.В. Метлякова серед функцій ПН в тексті називає і експресивно-стилістичну, що слугує важливим засобом створення різноманітних стилістичних ефектів і досягнення виразності мови [Метлякова 2007, 131].

Типологія ПН зазвичай зводиться до розгляду її в синтагматичному, парадигматичному та функціональному аспектах. В синтагматичному плані (з точки зору взаєморозташування номінацій в тексті) повтори можуть бути контактними і дистантними. В парадигматичному плані (в плані смислової структури) ПН може бути ідентичною, варіативною, змішаною і вираженою. Специфіці аналізованих у статті одиниць, на нашу думку, найбільш відповідає варіативна ПН, яка виникає у тому випадку, коли нове найменування у смисловому відношенні відрізняється від попереднього і дозволяє читачеві по-новому побачити і оцінити те, що зображується. Такі повтори можуть бути представлені синонімічним, гіпер/гіпонімічним, метонімічним, перифрастичним, антонімічним повтором [Метлякова 2007, 131].

Беручи до уваги напрацювання згаданих дослідників, проаналізуємо, які стилістичні властивості притаманні ОСД та ОСП в аналізованих текстах, розпочавши з вживання ОСД та ОСП в межах ПН.

Засвідчено вживання синонімічних субстантиватів для заміни раніше позначуваних предметів. Так, у Геродота ОСД τὰ ὀρυσόμενα “викопуване” вживається як синонім до іменника τὸ ὄρυμα “підкоп”, який у тому ж розділі використано двічі у формі множини до вживання ОСД: κατὰ δὲ τὰ ὀρυσόμενα ἤχῃσκε ὁ χαλκὸς τῆς ἀσπίδος (Ist. IV. 200) – *а вздовж підкопу, мідний щит дзвенів*. Розглянемо ще один приклад: τῶν δὲ ἑκαστος ὑποδεκόμενος εὐώχῃ τοὺς ἐπομένους (Ist. IV. 73) – *і кожен із них приймаючи, пригощає супроводжуючих (померлого)*. У цьому прикладі ОСД виступає контекстуальним синонімом узуального субстантивованого дієприкметника οἱ προσήκοντες – “родичі”, який вжито у попередньому реченні. У

наступному прикладі засвідчено ОСД τὸ δίδόμενον: ἡ δὲ λαμβάνουσα τὸ δίδόμενον καλὸν μὲν ἔφη καὶ τοῦτο εἶναι (Ist. IV. 162 (двічі) – *Вона ж приймаючи дароване, казала, що і це є гарним*). Цей ОСД співвідноситься з іменником δῶρον “дар”, який фігурує нижче, і контекстуальним синонімом якого він виступає, що обумовлює і форму середнього роду. Слід зазначити, що у всіх вище наведених прикладах має місце дистантна повторна номінація.

Нерідко субстантивати без смислових втрат виконують функцію субститутів окремих фраз або й цілих речень. Наведений вище ОСД τὸ δίδόμενον одночасно з синонімічним повтором є кондесованим субституттом фрази: ὁ Εὐέλθων πᾶν οἱ ἐδίδου (Ist. IV. 162) – *Евельтон дарував їй все*. Подібне простежуємо і в іншому прикладі: ἄλλοι δὲ διαλαβόντες τοῦ ἀποπεμπομένου παρὰ τὸν Σάλμοξιν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἀνακινήσαντες αὐτὸν μετέωρον ρίπτουσι ἐς τὰς λόγχας (Ist. IV. 94) – *інші ж, взявши посланого до Сальмокія за руки і за ноги, розгойдавши його високо, кидають на списи*. ОСД виступає субституттом виразу ἀποπέμπουσι ἄγγελον – *(гетти) посилають посланця*, який препозитивно трапляється у тому ж розділі. ἐγὼ κράτη δὴ πάντα καὶ θρόνους ἔχω γένους κατ’ ἀρχιστεῖα τῶν ὀλωλότων (Ant. 173-174) – *я маю владу і трон за кровною спорідненістю з загиблими*. ОСД τῶν ὀλωλότων виступає субституттом фрази, яку знаходимо у попередньому реченні: ἐκεῖνοι (οἱ παῖδες Οἰδίπους) ὄλοντο (Ant. 167-168) – *ті (дити Едіпа) загинули*.

Частіше при субституції простежуємо розширення смислу описаного раніше факту чи події: ἐπεὶ δὲ τοῖσι Ὑπερβορέοισι τοὺς ἀποπεμφθέντας ὀπίσω οὐκ ἀπονοστέειν (Ist. IV. 33) – *тому, що послані гіпербореями не повернулись назад*. ОСД τοὺς ἀποπεμφθέντας виступає генералізованим субституттом фрази, яку вжито вище у тому самому розділі: πέμψαι δύο κόρας ... πέμψαι ἄνδρας πέντε – *послали двох дівчат...послали п’ятьох мужів*. ОСД в постпозиції виступає кондесованою назвою вище згаданих осіб (посланих двох дівчат і п’ятьох мужів). στρατοπεδεύοντο τὰ ἐκ τῆς γῆς φυόμενα λεαίνοντες (Ist. IV. 122) – *розташувались табором, знищуючи те, що росте на землі*. ОСД τὰ φυόμενα, вживається тут замість іменника ἢ ποίη “трава” з тим самим неузгодженим означенням у виразі, який засвідчено вище: ἐβουλεύοντο τὴν ποίην τε ἐκ τῆς γῆς ἐκτρίβειν (Ist. IV. 120) – *вирішили ... нищити траву на землі*. Перейдемо до аналізу наступного прикладу: ἀντορύσσοντες δ’ ἂν ταύτῃ οἱ Βαρκαῖοι ἔκτεινον τῶν Περσέων τοὺς γεωρυχέοντας (Ist. IV. 200) – *роблячи там зустрічний підкоп, баркарійці вбивали з персів копаців землі*. ОСД у виразі τῶν Περσέων τοὺς γεωρυχέοντας заміняє з генералізацією значення вжитий вище вираз ἐπολιόρκεον ὀρύσσοντες τε ὀρύγματα – *(Перси), копаючи підкоп, (здійснювали облогу)*. Узагальнюючою назвою того, про що йдеться в попередньому реченні (ἀπορρέει δὲ ἀπ’ αὐτοῦ παχὺ καὶ μέλαν – *стікає з цього щось густе і чорне*) слугує ОСД τῷ ἀπορρέοντι у відповідному реченні: οὕνομα δὲ τῷ ἀπορρέοντι ἐστὶ ἄσχι (Ist. IV. 23) – *назвою стікаючого є асхі*. У усіх цих випадках простежується заміна видового поняття родовим.

Але субституція може мати і протилежний характер, зокрема у такому прикладі: Ταῦτα μὲν νυν τοῦ ζεύξαντος τὴν γέφυραν μνημόσυνα ἐγένετο (Ist. IV. 88) – *Це*

стало пам'ятником того, хто побудував міст. У наведеному прикладі відбувається субстантиваци́я дієприкметника в складі словосполучення тоῦ ζεύξαντος τὴν γέφυραν. Цим ОСД, який вжито в кінці розділу 88, автор, очевидно, заміняє іменник τὸν ἀρχιτέκτονα “будівельник”, що фігурує на початку розділу, при цьому відбувається заміна родового поняття видовим. Йдеться про самосця Мандрокла, який побудував міст через Понт.

У Софокла та Геродота трапляються випадки, коли оказіоналізми вживаються разом з іншими спільнокореневими словами в одному реченні, задля ритмічної організації тексту, створюючи варіативний повтор: Σοὶ δ' εἰ δοκῶ νῦν μῶρα δρῶσα τυγχάνειν σχεδόν τι μῶρῳ μωρίαν ὀφλισκάνω (Ant. 469) – *Якщо тобі здається, що я роблю нерозумні вчинки випадково, то я зобов'язана цим безглуздям нерозумному*. У наведеному реченні можна спостерігати вживання трьох однокореневих слів (μῶρα, μῶρῳ та μωρίαν), два з яких є оказіональними СП (μῶρα і μῶρῳ) для максимального увиразнення думки. τὸ γὰρ πρῶμ' οὐτ' ἔδρασ' οὐτ' εἶδον ὅστις ἦν ὁ δρῶν (Ant. 239) – *бо я не робив цієї справи, ані не бачив, хто був виконавцем*. Тут ОСД ὁ δρῶν творить повтор разом зі спільнокореневим дієсловом δράω для наголошення одного з ключових слів трагедії.

Вочевидь, намагаючись детально змалювати скіфський обряд жертвоприношення співзвучними словами (Ist. IV. 60), Геродот використовує у складі варіативного повтору ОСД ὁ θύων “той, що здійснює жертвоприношення” та ὁ θύσας “той, що здійснив жертвоприношення” як споріднені з іменниковою лексемою θυσίη “жертва” та дієсловом θύω, θύη, θύουσι “здійснювати жертвоприношення”; ОСД τοὺς ἀποπεμφθέντας і однокореневі нефінітні дієслівні форми πέμπειν, πέμψαι (двічі), проπέμπειν, προπεμπόμενα (Ist. IV. 33); ОСД τοῦ ἀποπεμπομένου і фінітні дієслівні форми πέμπουσι, ἀποπέμπουσι (двічі) (Ist. IV. 94); ОСД τὰ ὀρυσσόμενα і дієприкметники ἀντορύσσοντες, ὀρύσσοντες (Ist. IV. 200). Варіативний повтор простежується у вище аналізованих прикладах у Софокла: ОСД τὸ διδόμενον, τῷ διδομένῳ, дієслово ἐδίδου та субстантивований інфінітив τὸ δοῦναι (Ant. 162).

В окремих випадках Геродот застосовує оказіональні субстантивати у такому стилістичному прийомі, як перелічення: εὐχόμεντα ἀναδιδάσκειν ὥς οὔτε αὐτὸς οὔτε οἱ συμπόται αὐτοῦ οὔτε οἱ ἐκ τούτων αἰεὶ γινόμενοι ἀποθανέονται (Ist. IV. 95) – *частуючи, повчав їх, що ані він сам, ані його співтрапезники, ані ті, що від них завжди будуть народжуватись, не помруть*. Перший однорідний підмет виражено тільки одним словом – вказівним займенником αὐτὸς, другий (іменник οἱ συμπόται) супроводжується неузгодженим означенням (αὐτοῦ), третій є найбільш об'ємним – він виражений ОСД οἱ γινόμενοι з двома неузгодженими означеннями (ἐκ τούτων αἰεὶ). Тобто автор замість іменника οἱ ἀπόγονοι “нащадки”, мабуть намірено, вживає ОСД з двома означеннями для того, щоб привернути більшу увагу до третього члена перелічення і особливо увиразнити цю категорію осіб.

Було виявлено випадки, коли субстантивати вживаються зі звичайними іменниками в межах риторичної фігури перелічення, очевидно, для частиномовної уніфікації. Зокрема, було зафіксовано вісім однорідних підметів, шість з

яких виражено іменниками і два – ОСП, поєднаними варіативним повтором (οἱ κυνοκέφαλοι, οἱ ἀκέφαλοι): καὶ γὰρ οἱ ὄφεις οἱ ὑπερμεγάρθεες καὶ οἱ λέοντες κατὰ τούτους εἰσὶ καὶ οἱ ἐλέφαντές τε καὶ ἄρκτοι καὶ ἀσπίδες τε καὶ ὄνοι οἱ τὰ κέρα ἔχοντες καὶ οἱ κυνοκέφαλοι καὶ οἱ ἀκέφαλοι (Ist. IV. 191) – *бо там живуть великі змії, леви, слони, і ведмеді, і гадюки, і рогаті віслики, і собакоголові і безголові (люди).*

Засвідчено випадок, коли okazіональні субстантивати входять до складу трьох стилістичних фігур: τὴν δ', ἐπεὶ οἱ γενομένους τοὺς παῖδας ἀνδρωθῆναι, τοῦτο μὲν σφι οὐνόματα θέσθαι, τῷ μὲν Ἀγάθουρον αὐτῶν, τῷ δ' ἐπομένῳ Γελωνόν, Σκύθην δὲ τῷ νεωτάτῳ (Ist. IV. 10) – *а вона після того як її діти, що народились змужніли, дала їм імена, одному з них – Агатірс, наступному – Гелон, а Скіф – наймолодшому.* У наведеному реченні простежуються трикомпонентне перелічення у формі простих еліптичних речень, побудованих за принципом синтаксичного паралелізму (Dat. Sing. + Acc. Sing.) з застосуванням оміоптоту, при цьому у давальному відмінку вжито задля частиномовної уніфікації чотирискладові ОСД τῷ ἐπομένῳ та ОСП τῷ νεωτάτῳ. Автор міг вжити замість пари τῷ ἐπομένῳ ... τῷ νεωτάτῳ інші пари: τῷ δεύτερῳ “другому” ... τῷ νεωτάτῳ “наймолодшому”, τῷ δεύτερῳ “другому” ... τῷ τρίτῳ “третьому”, τῷ μέσῳ “середньому” ... τῷ νεωτάτῳ “наймолодшому”, але тоді йому б не вдалось досягнути однакової кількості складів.

ОСД можуть об'єднуватись синонімічними відношеннями: Λίβυες τῆς τε ἐσθῆτος εἵνεκα καὶ τῆς σκευῆς τοὺς ὑπολειπομένους αὐτῶν καὶ ἐπελκομένους ἐφόνευον (Ist. IV. 203) – *лівійці тих з них, хто відстав і заблукав, повбивали заради одягу і зброї.* Очевидно, другий ОСД вживається для підсилення і конкретизації змісту першого ОСД. Попарне вживання ОСД для емпізи має місце і в наступному прикладі: Θωμάζω ὧν τῶν διουρισάντων καὶ διελόντων Λιβύην τε καὶ Ἀσίην καὶ Εὐρώπην (Ist. IV. 42) – *Я дивуюсь (людям), які відокремили і розмежували і Лівію, і Азію, і Європу.*

Для Софокла характерним є вживання антонімічних ОСД та ОСП: σοὶ ταῦτ' ἀρέσκει, παῖ Μενοικέως Κρέων, τὸν τῇδε δύσνουν καὶ τὸν εὐμενῇ πόλει (Ant. 211-212) – *Креонте, сину Менекея, ти можеш визначити, хто є другом, а хто – ворогом для міста.* У наступному реченні: Ἀλλ' ὃν πόλις στήσειε, τοῦδε χρὴ κλύειν καὶ δίκαια καὶ τὰναντία (Ant. 666) – *але той, кого поставить місто, його слід слухати і щодо справедливих справ, і щодо протилежних.* ОСП τὰναντία є контекстуальним антонімом, який заміняє антонімічний СП ἄδिका, очевидно для metri causae. Заради метру побудована ще одна антитеза, в якій ОСП οἱ κακοὶ в опозиції до οἱ ἐνδικοί набуває значення прикметника ἄδικοι “несправедливі”: κοῦπὸτ' ἔκ γ' ἐμοῦ τιμὴν προέξουσ' οἱ κακοὶ τῶν ἐνδίκων (Ant. 208) – *і ніколи погані не будуть від мене мати перевагу над справедливими.* У наступному реченні вжито два антонімічних ОСД: τύχη γὰρ ὀρθοῖ καὶ τύχη καταρρέπει τὸν εὐτυχοῦντα τὸν τε δυστυχοῦντ' ἀεὶ (Ant. 1158-1159) – *бо доля підносить і скидає щасливого і нещасного однаково.*

Ще в одному прикладі антитеза з використанням ОСП побудована на грі слів: θερμὴν ἐπὶ ψυχροῖσι καρδίαν ἔχεις (Ant. 88) – *ти маєш гаряче серце у холодних справах* (страшних, від яких холодне серце). Тут гаряче серце протиставляється холодним справам – ἐπὶ ψυχροῖσι.

В ході дослідження було з'ясовано, що обоє авторів використовують okazionalizmi у функції субститутивів окремих фраз, в обох авторів okazionalni substantivati zasvidcheni u figurah variativnogo povtoru dla opisu podii spivzvuchnymi slovami, однак переважає таке вживання у Геродота.

Для мови Геродота є характерним застосування синонімічних субстантиватів для заміни раніше позначуваних предметів (23.5%), було виявлено субституцію з розширенням смислу описаного раніше факту чи події з заміною видового поняття родовим (29.4%) або родового – видовим (5.8%), було зафіксовано вживання ОСД і ОСП у переліченнях (17.6%) та попарне вживання okazionalizmiv (11.7%). Такі стилістичні можливості ОСД та ОСП в “Історії” Геродота обумовлені вимогами жанру твору. Це прозовий історичний твір, в якому автор розлого описує певні події, місцевість, побут та звичаї народів. Okazionalizmi sluzhatsia odnim iz zasobiv viraznosti ta perekonlivosti, вони роблять мову автора багатшою та різноманітнішою.

Особливістю функціонування ОСД та ОСП у трагедії Софокла “Антигона” є те, що вони фігурують в антонімічних парах (40%). Їх вживання часто зумовлене віршовим розміром трагедії, у складі варіативних повторів вони слугують засобом підкреслення чи виділення ключових лексем трагедії. Отже, використання okazionalnih substantivativiv dopomagaють avtorovi zbagatiti leksiku tekstu ta perekonlivіше rozkritи golovний konflikt трагедії.

Савчук Г.О., асп.

Львовский национальный университет им. И. Франко

Стилистические функции окказионально субстантивированных прилагательных и причастий в древнегреческом языке (на материале IV книги “Истории” Геродота и трагедии Софокла “Антигона”).

Статья посвящена определению стилистических возможностей окказионально субстантивированных прилагательных и причастий в тексте «Истории» Геродота и трагедии Софокла «Антигона». Okkazionalnye substantivaty vyavleny v sinonimicheskikh i gipero/giponimicheskikh povtoraх, v figurah perechisleniya, variativnogo povtora, sinonimicheskikh i antonimicheskikh paraх.

Ключевые слова: окказионально субстантивированные прилагательные и причастия; повторная номинация; субститут; перечисление; вариативный повтор; синоним; антоним.

Savchuk G.O., Postgraduate student

Ivan Franko National University of Lviv

Stylistic Functions of Ocassionally Substantivized Adjectives and Participles in Ancient Greek Language (on the material of the fourth book of Herodotus «History» and tragedy of Sophocles «Antigone»).

The article is devoted to the research of all stylistic possibilities of ocassionally substantivized adjectives and participles in the texts of Herodotus “History” and tragedy of Sophocles “Antigone”. Ocassionally substantivized adjectives and participles were found in synonymous and hyper/hyponominated repetitions, in the figures of enumeration, variant repetition, synonymous and antonymous pairs.

Key words: ocassionally substantivized adjectives and participles; repeated nomination; substitute; enumeration; variant repetition; synonym; antonym.

Література:

1. Гак. В. Г. Повторная номинация и ее стилистическое использование // Вопросы французской филологии : Сб. ст. / МГПИ им. Ленина М., 1972. – С. 176-182.
2. Глуценко Л. М. Стилистические особенности субстантивированных прилагательных в трактатах Цицерона “О государстве” и “О законах” // Иноземна філологія. Вип. 65. Питання класичної філології. – Львів : Вища школа, 1982. – №18. – С. 41-46.
3. Ерастова Н. Ф. Стилистические функции субстантивированных прилагательных и причастий в поэтических произведениях Н. А. Некрасова // Лингвистические дисциплины на факультете русского языка и литературы. – М., 1973. – С. 173-179.
4. Ерастова Н. Ф. Функциональный анализ субстантивированных прилагательных и причастий в языке поэтических произведений Н. А. Некрасова // Региональная и общенародная лексика. Межвузовский сборник научных трудов. Вып. № 170. – Ярославль, 1978. – С. 20-29.
5. Ковалевская Е. Г. Субстантивированные прилагательные, их функционирование в текстах художественных произведений / Семантика переходности. – Ленинград, 1977. – С. 59-68.
6. Корженевская Н. П. О стилистических функциях субстантивированных прилагательных / Н. П. Корженевская // Русс. яз. в школе, 1961. – №1. – С. 6-10.
7. Лихошерстова Н. Є. Семантико-стилістичний аспект субстантивації дієприкметників в українській мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Наталія Євгенівна Лихошерстова. – Х., 2001. – 17 с.
8. Метлякова Е. В. Повторная номинация в поэзии Анны Ахматовой (на материале сборника “Вечер”) // Вестник Удмуртского университета. Филологические науки. , 2007, №5 (2). – С. 131-136.
9. Сингаївська Г. В. Семантико-граматичний аспект субстантивації дієприкметників в іспанській мові // Проблеми семантики слова, речення та тексту. Збірник наукових праць. Вип. 22. – К., 2009 – С. 332-343.
10. Смирнова Е. В. Оказиональные субстантиваты : структура, семантика, функционирование. автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук. Тюмень, 2007. – 21 с.
11. Смольская Л. Ю. Субстантивация participium praesentis activi в латинской медицинской терминологии : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.14 «Классическая филология» / Лариса Юрьевна Смольская. – Тбилиси., 1987. – 24 с.

Стаття надійшла до редакції 12.11.2015.